สรุปบทเรียนออนไลน์ด้านดิจิทัล

เรื่อง Digital Literacy : ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence)

ของสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

ความฉลาดทางด้านดิจิทัล มี 3 ระดับ 8 ด้าน และ 25 สมรรถนะ ที่ประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และค่านิยม

ทักษะ 8 ด้าน ของความฉลาดด้านดิจิทัล คือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และสื่อในรูปแบบที่ปลอดภัย รับผิดชอบ มีจริยธรรม ดังนี้

1. ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตัวเอง
2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี
3. ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตัวเองในโลกดิจิทัลไซเบอร์
4. ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว
5. ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ
6. ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ผู้ใช้งานมีทิ้งไว้บนโลกออนไลน์
7. ทักษะการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์
8. ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

1. อัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital World)

1.1) โลกดิจิทัล คือ โลกที่เสมือนสร้างขึ้นคู่ขนานกับโลกความจริง สร้างจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

- **จริยธรรมในโลกดิจิทัล**

1. ให้เกียรติและเคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น
2. หลีกเลี่ยงการระรานข่มขู่ หรือหยอกล้อเกินพอดี
3. ขออนุญาตเมื่อนำข้อมูลผู้อื่นไปใช้
4. ไตร่ตรองก่อนแชร์หรือโพสต์ข้อมูล
5. ไม่ควรแชร์หรือโพสต์ข้อมูลส่วนบุคคลมากเกินไป
6. ระมัดระวังในการแชร์หรือโพสต์ข้อมูล
7. หลีกเลี่ยงการแท็กภาพหรือข้อมูลถึงผู้อื่น
8. ระวังการใช้ความเป็นผู้อาวุโสในการสนทนา

1.2 อัตลักษณ์ของดิจิทัล คือ ภาพลักษณ์และตัวตนของเราที่ได้เผยแพร่ให้ผู้อื่นจดจำเรา ในโลกดิจิทัล เช่น ชื่อจริง เลขบัตรประชาชน รูปภาพ เบอร์โทรศัพท์ ผลจากการสร้างอัตลักษณ์

1.3 ความเป็นส่วนตัวในโลกดิจิทัล คือ ข้อมูลส่วนบุคคลที่สามารถเผยแพร่ได้ไม่เป็นอันตราย ชื่อจริง ชื่อเล่น อายุ เพศ พี่น้อง อาหารที่ชอบ หนังสือเรื่องโปรด สัตว์เลี้ยง เป็นต้น และข้อมูลที่ไม่ควรเปิดเผย เช่น เลขบัตรประชาชน เลขบัญชี

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและความเป็นส่วนตัวในโลกดิจิทัล

PDPA คือ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยระบุให้องค์กรหรือหน่วยงานเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนไม่ว่าจะเป็นบริษัทเอกชน หรือหน่วยงานภาครัฐ ต้องไม่นำข้อมูลส่วนตัวของเราไปใช้โดยที่เราไม่ยินยอม

การป้องกันและวิธีการรับมือการถูกคุกคามความเป็นส่วนตัวในโลกดิจิทัล

- สร้างรหัสผ่านที่รัดกุม
- อัปเดทระบบของคุณอยู่ตลอดเวลา
- ตั้งค่าความปลอดภัยบนอุปกรณ์
- ป้องกันอุปกรณ์ ด้วยซอฟต์แวร์ป้องกันไวรัส
- สำรองไฟล์และข้อมูลของคุณไปยังคลาวด์หรือบนฮาร์ดไดรฟ์ภายนอก

2. การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (Digital Use)

2.1 การใช้เทคโนโลยีอย่างสมดุล เช่น ใช้โทรศัพท์อย่างไรไม่ให้เสี่ยงต่อสุขภาพ

- ชมภาพยนตร์ในระดับสายตาห่างจากสายตาประมาณ 12-18 นิ้ว
- ยกดูจอ ศอกตั้งฉากกับลำตัว
- ควรนั่งเล่นอุปกรณ์บนเก้าอี้ที่พนักพิงประมาณ 100 องศา
- ไม่ควรเล่นติดต่อกันเกิน 1-2 ชั่วโมง
- ควรพักสายตาและข้อมืออย่างน้อย 5-10 นาที ต่อชั่วโมง
- ควรปรับหน้าจอตามสภาพแสง

2.2 การเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัล สิ่งที่ควรทำ

- แสดงความคิดเห็นอย่างจริงใจ ตรงไปตรงมา
- ตระหนักอยู่เสมอว่าไม่เพียงแค่เราเป็นผู้สื่อสารกับคนนั้นเท่านั้นแต่ยังมีอีกหลายคนเป็นเพื่อนเขา ระมัดระวังก่อนที่จะแสดงความคิดเห็น
- ข้อระวังเนื้อหาในการโพสต์ เชน เนื้อหาหรือรูปภาพ , เนื้อหาหรือรูปภาพอาจทำให้เกิดความขัดแย้งด้านความเชื่อและศาสนา , เนื้อหาหรือรูปภาพแอบถ่ายหรือบุคคลอื่นที่ไม่ได้รับอนุญาต

3. การจัดการความปลอดภัยในโลกดิจิทัล (Digital Security)

3.1 การจัดการความปลอดภัยในโลกดิจิทัล มีดังนี้

- การล่วงละเมิดทางไซเบอร์ คือ พฤติกรรมที่เป็นอันตราย สร้างความรำคาญหรือสร้างความเสียหายให้กับผู้อื่น บนเครือข่ายออนไลน์ต่างๆ เช่นการระรานทางไซเบอร์ , การรังควานทางไซเบอร์ , การสะกดรอยตามทางไซเบอร์ , การก่อกวน

- ภัยคุกคามทางไซเบอร์ สาเหตุของภัยคุกคามทางไซเบอร์ เช่น ตั้งพาสเวิร์ดที่ง่ายเกินไป , โปรแกรมรักษาความปลอดภัยไม่ทำงาน เป็นต้น

- ข้อแนะนำในการท่องโลกดิจิทัล เช่น ตรวจสอบก่อนรับคำขอเป็นเพื่อน , บล็อกคนที่เคยติดต่อด้วยข้อความในแง่ลบ , คิดให้รอบคอบเกี่ยวกับการแชร์ลิงก์ไปยังเว็บไซต์ , คิดก่อนอัปโหลดและแชร์รูปภาพ

หากพบเจอปัญหาภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber Threat) สามารถแจ้งความออนไลน์ ได้ที่

4. การใช้งานสื่อสารสนเทศ (Media and Information Use) แบ่งเป็นดังนี้

4.1 รูปแบบแหล่งข้อมูลดิจิทัล

- แหล่งที่เผยแพร่ข้อมูล เช่น การสร้างหรือผลิตข้อมูลโดยเจ้าของแหล่งข้อมูล
- แบ่งตามการเข้าถึงข้อมูล เช่น แหล่งข้อมูลที่เข้าถึงโดยเสรี
- แบ่งตามประเภทของข้อมูล เช่น แหล่งข้อมูลการศึกษาเรียนรู้/เพื่อความบันเทิง

4.2 เกณฑ์ประเมินคุณภาพของข้อมูลจากสื่อดิจิทัล

- ทันสมัยอยู่หรือไม่
- ตอบโจทย์การใช้งานหรือไม่

- นำเสนอข้อเท็จจริงหรือไม่
- ผู้เขียนมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นหรือไม่
- วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของข้อมูลนี้เพื่อแจ้งให้ทราบหรือชวนเชื่อหรือไม่

4.3 ลักษณะของข้อมูลที่มีคุณภาพ

- ข้อมูลประเภทตัวอักษร เช่น Google Search เป็นต้น
- ข้อมูลประเภทรูปภาพ เช่น Pinterest ,Google Image เป็นต้น
- ข้อมูลประเภทวีดีโอ เช่น YouTube ,Vimeo เป็นต้น
- ข้อมูลประเภทเสียง เช่น YouTube Audio เป็นต้น

5. ร่องรอยดิจิทัล (Digital Footprint)

Digital Footprint เปรียบเหมือนการเกิดรอยหรือเท้าร่องรอยดิจิทัล เช่นการโพสต์แบบสร้างสรรค์/ค้นหาข้อมูลที่เป็นคุณภาพ

6. การปรับตัวในยุคดิจิทัล (Digital Disruption)

- แนวทางการปรับตัวของบุคลากรของบุคคลในยุคดิจิทัล
- แนวทางการปรับตัวของบุคลากรในสถานที่ทำงานใหม่

จัดทำโดย
นางจุฑามาส พจน์สมพงษ์
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
19 กุมภาพันธ์ 2569

ประกาศนียบัตร

ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

– จุฑามาส พจน์สมพงษ์

ได้ผ่านการอบรมด้วยระบบการเรียนออนไลน์ในบทเรียน

Digital Literacy : ความฉลาดทางดิจิทัล

(Digital Intelligence)

จำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ 1:30 **ชั่วโมง**

โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล
ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
ให้ ณ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2569

(นางไอรดา เหลืองวิไล)

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล

d79da2e8